

Nr 1 2023 Årgång 30. Utgiven av Västergötlands spelmansförbund.

Västgöta spelmannen

Västgöta

2
1994

Västgöta
spelmannen

Västergötlands Spelmansförbund 75 år!
och
Västgöta spelmannen 30 år!

UR INNEHÅLLET

Nyckelharpanns dag

Ernst Hassel

Utblick: Lettland

Innehåll

Årsmötesinbjudan

Västgötaspelmannen 30 år

Västergötlands Spelmansförbund 75 år

Musiken där jag bor

Folkfest i Ulricehamn

Sjövikskursen

Kalendarium

Västgöta spelmannen

Nr 1 - 2023 Årgång 30.

Utgiven av Västergötlands
Spelmansförbund

Utkommer med tre nummer per år planerade till veckorna 6, 22, och 41. Material till tidningen sänds, om ej annat anges, till tidningens adress **senast 5 veckor före utgivningsdatum.**

**Presstopp för Nr 2 - 2023
är den 23 april 2023.**

Annonser kontakta annonsansvarig.
Annonspriser: Helsida – 1200 kr;
Halvsida – 600 kr; 2 sp x 100 mm – 400 kr;
1 sp x 100 mm 200 kr. Medlemmar annonserar gratis.

Tidningens postadress är:
redaktion@vsf.nu

Redaktionskommittén består av:
Anders Brissman, även förbundets
kassör, Tibro. Tel. 072-528 91 28.
kassor@vsf.nu

Ann-Katrin "Olga" Hellner, Lerdala.
Annonsansvarig
Tel. 0708-74 44 14.
olga.hellner@gmail.com

Kristin Svensson, Mariestad.
Tel. 070-342 86 25. kristin@fornfela.se

Björn Restin, Nossebro, **Webmaster**
Tel. 073-635 30 93
webmaster@vsf.nu

Ola Wirtberg, Lerdala. **Grafisk form**
Tel: 0708-55 88 23. ola.wirtberg@telia.com

**Ansvarig utgivare för
Västgötaspelmannen, och
Ordförande för förbundet:**
Per Oldberg, Borås. Tel. 070-273 83 63.
ordforande@vsf.nu

Förbundets hemsida:
<http://www.vsf.nu>

Medlemsavgift för år 2023: 350:-/
person. Medlem under 18 år 150:-.
Enbart prenumeration 100:-/år.
Bankgiro: 5949-4591.

Tidningen är tryckt på miljövänligt papper vid Etcetera Offset, Borås. För att du ska få tidningen till rätt adress, meddela eventuell adressändring till förbundets kassör.

Ledare

P.S. Kolla i kassaskåpet!

Vinterkyran är över oss och nu trotsar vi frusna leder och kalla stråkar för att spela oss varma i stugor och vrår. Kanske är det dags att leta fram nya spännande låtar i den fantastiska uppsjö av låtsamlingar som finns. Eller så lyssnar vi oss igenom spotify och jamar med tillsammans med en förebild. Möjligheterna är oändliga denna mörka årstid och i år kan vi dessutom äntligen se fram emot en vår där allt verkar rulla på som planerat.

Hösten har bjudit på sin beskärda del av både kurser, konserter och festivaler. Efter två års uppehåll kom Hönsa igång igen och den som ville kunde leta sig dit för en dans- och spelkväll tredjedag jul, på Axvalla folkhögskola har Mia Marin hållit i två kurshelger fyllda med spelglädje och Mariestad bjöd på en pulserande Världsmusikfestival. Nu är det dags att se framåt, så småningom kommer det dyka upp en stäm mosomar, men först väntar en rolig och intensiv vår. I februari kan vi äntligen samla ihop oss för Varakursen och i mars väntar föreningens årsmöte på Mariestads anrika teater. I mars är det även möjligheter att både lyssna på konserter och spela.

Att spela folkmusik är en spännande blandning av skapande och bevarande. Vi lever i en ständig utveckling och låtarna vi spelar förändras lite varje gång. Så har det alltid varit och så ska det alltid vara. För ett tag sen såg jag en uppteckning från Törebodatrakten där en låt fanns nedskriven två gånger på olika sätt. Den är upptecknad efter samme spelman men med två års mellanrum. Jag kan tänka på alla oss som spelar folkmusik som ett ljudande museum. Ett bevarande i förändring som varken kan ske med hjälp av inspelningar eller uppteckningar.

Vi har alla våra uppteckningshjältar. Alla de som på olika sätt rört sig genom landskapet för att med tidens medel teckna ner och bevara en tid som varit. Deras ural och deras tankar är i sig ett tidsdokument värt att minnas. Som att Samuel Landtmansson skriver att han oroar sig över att dragspelet ska bidra till att de vackra gamla visorna försvinner. Han oroar sig även lite för det här med inspelad musik men tror väl egentligen inte att det är någon större konkurrent till den spelade musiken.

En annan fantastisk historia som dyker upp bland upptecknarna är hur Ivar Johansson fick tag på inspelningen av Kinnekullespelmannen Blinde-Emils låtar. Ivar hade hört talats om att det skulle finnas en magnetofoninspelning av Blinde-Emil men ingen visste vem som låg bakom den eller var inspelningen kunde finnas. Då ringde Ivar upp greve Carl-Gustaf Klingspor på Hällekis och frågade om han kunde veta något om inspelningen. Greven visste inget om det men foreslog att Ivar skulle tala med hans bror Stig, på Råbäck, som var ordförande i hembygdsföreningen. Ivar pratade med Stig som efter att ha letat i handlingarna fick återkomma med ett nekande svar, någon inspelning gick inte att hitta. Då frågade Ivar om Stig hade tittat i kassaskåpet. Stig undrade varför han skulle göra det och Ivar svarade att det som är värdefullt det lägger man i kassaskåpet. Stig lovade att titta efter och en vecka senare ringde han upp glädjestrålade och meddelade att visst hade inspelningen legat i kassaskåpet.

Så nu vill jag önska er en fin spelvinter och vår och kom ihåg att titta i kassaskåpet.

Kristin Svensson

Västgöta spelmannens redaktion 2023

Kristin Svensson

Webmaster
Björn Restin

Annonsansvarig
Ann-Katrin Hellner

Anders Brissman

Grafisk form
Ola Wirtberg

Styrelsen för Västergötlands Spelmansförbund

Ordförande
Per Oldberg, Borås.
Tel. 070-273 83 63.
ordforande@vsf.nu

Sekreterare och postmottagare
Ewa Harrysson, Tibro
Tel: 0735-39 05 19.
ewa.harrys@outlook.com

Kassör
Anders Brissman, Tibro
Tel: 072-52 89 128.
kassor@vsf.nu

Ledamot, vice ordförande
Lars Persgren, Vårgårda.
Tel. 070-493 12 36
persgren55@gmail.com

Ledamot, vice ordförande
Hampus Borg, Fagersanna
Tel 070-712 33 41
930518habo@gmail.com

Ersättare & Webbansvarig
Björn Restin, Nossebro.
Tel. 073-635 30 93
bjorn.restin@gmail.com
webmaster@vsf.nu

Ersättare
Ola Wirtberg, Lerdala
Tel. 0708-55 88 23
ola.wirtberg@telia.com

Försäkringsansvarig
Anders Utter, Alingsås
Tel. 070-606 20 12
anders.utter@telia.com
Kontakta i första hand via mejl

Valberedningens sammank.
Mikael Pettersson, Ekedalen,
Tidaholm
Tel 076-225 44 88
mikael.ambrosius@hotmail.com

Förbundets hemsida

<http://www.vsf.nu>

Besök även vår Facebooksida!

Kallelse till årsmöte för Västergötlands Spelmansförbund

Lördagen den 11 mars 2023 på Mariestads Teater.

Teatern är centralt belägen på Österlånggatan 8 i Mariestad,
parkeringsmöjligheter finns i närheten.

Program

13:00 Lokalen öppnar för jam
15:30 Årsmötesförhandlingar
14:00 Allspel
17:30 Årsmötesmiddag
Därefter vidtar buskspel i vanlig ordning.

OBS! Årsmöteshandlingarna kommer att finnas som PDF-filer för nedladdning från vår hemsida www.vsf.nu fr.o.m. slutet av januari. Vill du ha handlingarna dej tillsänt i pappersformat så behöver du kontakta Per Oldberg.

Kolla också på vår hemsida senast någon vecka innan.

OBS! Årsmötesmiddagen är gratis för medlemmar men kräver din föranmälan.

För middagen, kontakta Ola Wirtberg, helst skriftligt via sms eller mail

senast måndagen den 25:e februari.

Tel 0708-55 88 23 eller e-post ola.wirtberg@telia.com.

För mer information om årsmötet:

Per Oldberg, 070-273 83 63, per.oldberg@gmail.com

Anders Brissman, 072-528 9128, anders.brissman@telia.com

Ola Wirtberg, 0708-55 88 23 eller e-post ola.wirtberg@telia.com

Välkomna!!!

Mariestads Teater invigdes 1843

Teaterhuset byggdes 1842 och invigdes i januari 1843.
Helt färdigbyggd var teatern först 1848. Tre stora renoveringar har gjorts 1900, 1935-1948 samt 1991-1992.

Musiken där jag bor kan du bidra?

Foto: Johan Hogenäs

Rikspelmännen Jenny Gustafsson och Hans Kennemark har givit sig ut på en konsertserie runt om i Västergötland. Uppaktan var ett pilotprojekt med ett knippe konserter under 2021 och i höstas påbörjades det mer omfattande projektet som nu fortsätter med ett tiotal spelningar runtomkring i landskapet under året. De spelar i allt från hembygdsgårdar, bygdegårdar till bibliotek och församlingshem. Närmast väntar Mårdaklev 5/3, Närunga 9/3 och Fredsberg 16/3.

Genom att spela lokal musik på sina konserter vill de väcka intresse för traditionen på den aktuella orten. Jenny och Hans presenterar lokala spelmän och ber samtidigt deltagarna att bidra, är det någon som känner till spelmännen? Finns det tidningsartiklar, foton, berättelser eller kanske t.o.m. inspelningar? Det har stor betydelse att nämna spelmän och uppgiftslämnare som levde någorlunda i nutid. Då är sannolikheten större att någon minns spelmännen eller kanske t.o.m. någon släkting träder fram. Varje konsert föregås av mycket research och instudering av låtar från och runt omkring den aktuella orten. Det är ju inte säkert att det finns låtar upptecknade från den exakta platsen men det finns säkerligen från någonstans i närheten.

Just sättet att uppmana till delaktighet har bidragit till att man fått ta emot förvånansvärt mycket material. Vid ett tillfälle kom det hel bananlåda full av tidningsartiklar, dokument och foton av gamla spelmän! Lådan var för övrigt från Karin Schmidt, dotter till tidigare rektorn på Axevalla folkhögskola, Torsten Schmidt. Han var en av initiativtagarna till att vårt förbund bildades på just Axevalla folkhögskola 1948! Man hade vid den tiden årliga sammankomster för förbundets medlemmar på folkhögskolan där rektorn bjöd på förtäring. Spelmän som deltog, för att bara nämna några, var: Ernst Hassel, Hugo Falk, Ivar Hallberg och senare även Filip Engqvist.

Vid en konsert i Lerdala i höstas spelade Jenny och Hans en låt efter Rikard Mogren från Timmersdala, född på 1880-talet. En spelman som finns upptecknad i Ivar Johanssons Musik efter äldre meddelare i Västergötland. Ett verk i två band som gavs ut på 1990-talet. Låten är en schottis som sades vara inspelad av sonen Karl Mogren och som i sin tur nedtecknats av Martin Sandell. På frågan om någon kände till något om Karl Mogren sa en åhörare att han kände Karls barn. Någon vecka senare åkte Hans tillbaka och fick träffa några av Karls barn varvid det framkom att schottisen inte alls var inspelad av Karl utan av Karls ene son, som var med på mötet, nu dryga 80! Här dokumenterades ytterligare berättelser om och kring både spelmannen Rickard Mogren och hans son Karl.

I Odensåker lämnades bl. a fina inspelningar av sångaren och durspelaren "Pella Gottfrid" från Ribbenäs in och i Benareby intervjuade Jenny en äldre dam om den lokala varianten av träskopolska.

Pella Gottfrid tillsammans med grannflickan Stina.

Alla bidrag, stora som små, tas om hand, dokumenteras och lämnas tillbaka om så önskas av Jenny och Hans. Dokumentationen bistår visarkivet i Stockholm med och Jenny och Hans står som kontaktpersoner. Allt för att det ska bevaras för eftervärlden och finnas tillgängligt för framtida generationer.

Värd för konserterna är hembygdsföreningar, bygdegårdsföreningar eller kulturföreningar. De hjälper till att sprida reklam för arrangemanget, efterlysa arkivmaterial och inte minst, servera fika och skapa en trevlig sammankomst.

Inspiratörer är våra välkända tidiga insamlare av västgötsk folkmusik som Yngve Laurell, Samuel Landtmansson, Nils Ståhlberg och Filip Engqvist. Men även insamlare av folkliga traditioner som Sixten Västgöta-Bengtsson. En oerhört produktiv man som samlade in material från hela landskapet. Vi minns hans radioprogram från 70- och 80-talen med nedslag i den västgötska myllan och dess frodiga berättelser på dialekt. Det var väl

han som berättade historien om det gamla torparparet som läste i tidningen om svälten i Kina där de stackars människorna bara hade ris att äta, varvid gumman utbrast: Ujuj, äta ris? De sum vi ellar upp!

Samtal om ett foto fr.v. Helena Ambertsson, Margit Ambertsson, Anita Heij och Åsa Heij Bengtegård i

Odensåker. Foto: Privat

Ett projekt av den här digniteten kan inte genomföras utan hjälp. Bidragsgivare är bland annat Riksantikvarieämbetet, Kulturrådet, ABF Västra Götaland och en rad stiftelser. VSF står tillsammans med Västergötlands hembygdsförbund och Svenskt Visarkiv som medarrangör till konsertserien.

Konsert i Fjärås. Foto: Privat

På frågan om projektet kommer att resultera i någon typ av dokumentation, kanske en bok eller CD, svarar Hans: - Det är alldeles för tidigt att avgöra. Sammantaget kan nog materialet betraktas som ganska spretigt och en utgivning tjänar på att ha någon form av röd tråd. Men allt inlämnat material kommer man kunna söka på under namnet Musiken där jag bor på Svenskt Visarkiv.

Detta ser vi fram emot. Nu kommer nog inget av det vara sökbart hemifrån men på plats, på Visarkivet, kommer man att kunna läsa artiklarna, se foton och lyssna till inspelningarna! Avslutningsvis hoppas jag vi ses på kommande konserter. Övan nämndes tre konserter men det kommer fler. Håll utkik på vår hemsida vsf.nu och vårt kalendarium.

Per Oldberg

Jenny Gustafsson & Hans Kennemark

Musiken där jag bor

Foto: Tina Axelsson

Har musiken där du bor en dialekt precis som du när du pratar?

5 mars Mårdaklevs Bygdegård kl 15.00

9 mars Närunga församlingshem kl 18.30

16 mars Fredsbergs Bygdegård kl 19.00

25 maj Öxbäcks församlingshem kl 19.00

Det blir fler konsertdatum under våren, se www.gustafssonkennemark.se

Välkommen!

Kan du bidra?

Har du dokument eller annat med folkmusikanknytning hemma som du inte vet vad du ska göra med?

Ta kontakt med redaktionen eller ordföraren så förmedlar vi kontakten.

Allt är av intresse, detaljer ger helhet!

Tipsa om era kommande evenemang inför sommaren!
Stora som små spelträffar, stämmor, kurser etc. till tidningen innan nästa presstopp 23 april.

Mejla till:
olga.hellner@gmail.com

Ethno 2023

Sedan några år stöder Sveriges Spelmans Riksförbund (SSR) deltagandet vid detta evenemang. Vill du vara förbundets deltagare detta år. Anmäl ditt intresse snarast möjligt, dock senast 1 mars till förbundets sekreterare Ewa Harrysson, kontaktuppgifter se sidan 3.

För att komma ifråga måste du vara mellan 17 – 25 år. Förbundet betalar halva din deltagaravgift. SSR betalar resten. Din resa får du betala själv.

Vi ser gärna att du skriver om ditt deltagande och tar några bilder. Detta vill ha med i vår tidning.

Styrelsen

Om olyckan är framme så är det bra att ha Instrumentförsäkring

Foto: Ola Wirtberg

Som **medlem** i ett spelmansförbund som är anslutet till Sveriges Spelmans Riksförbund (SSR) och som är folkbokförd i Sverige kan du teckna en försäkring till en förmånlig premie för ditt instrument om det skulle skadas eller bli stulet. Försäkringen, som sker i samarbete med Folksam, ger ett mycket gott skydd. Försäkringen gäller hela världen och täcker skada och förlust.

Försäkringen gäller i huvudsak akustiska instrument av alla slag med undantag av orglar, flyglar och pianon, där särskilda försäkringar måste tecknas. Du kan även försäkra fodral, förstärkare och mikrofoner som tillhör instrumentet.

På Västergötlands Spelmansförbunds hemsida <http://www.vsf.nu/forsakring> finns informationsblad från Folksam.

Om du är intresserad av att teckna försäkring, ta reda på aktuellt försäkringsvärde, kontakta därefter Anders Utter, som hjälper dig att teckna försäkring.

(Är du osäker över värdet bör du först ta kontakt med en yrkesverksam musikinstrumentmakare och göra en försäkringsvärdering.)

Försäkringsansvarig i VSF:

Anders Utter

Tel. 070-606 20 12

anders.utter@telia.com

Kontakta i första hand via mejl

Länkar:

Ansökan som Excel-fil eller som PDF-fil

<http://www.vsf.nu/forsakring/>

Skadeanmälan (PDF)

<http://www.vsf.nu/forsakring/>

Länk till Folksam och instrumentförsäkringen för mer information.

www.folksam.se/forbund/sveriges-spelman

Tjo och tjim på tisdagskvällen med dans och musik

Efter två års uppehåll kunde Kyrkefalla Ransbergs Folkdanslag återigen arrangera 3:dje dag jul dansen i Hönsa Bygdegård.

Att det är populärt att få komma ut och dansa och spela så här i mellandagarna märktes på besökarna som var där. Det var drygt fyrtio spelmän och ungefär lika många dansare som hade sökt sig till bygdegården – Vi spelmän har inte haft så många tillfällen att spela tillsammans på under tiden som pandemin har pågått, så det är mycket trevligt att den mångåriga traditionen kunde komma i gång igen. Några har lärt sig nya låtar som de kunde förmedla till övriga, det är ju ett av syftena att spela tillsammans för att bevara traditionen med folkmusiken och få lära sig nya låtar, menade Anders Brissman med flera spelmän. Det bildades mindre konstellationer av spelmän som spelade i de olika utrymmen som finns i bygdegården, när de spelat en stund ihop gick de till ett annat rum och spelade tillsammans med andra musikanter. När några hade spelat en stund ihop kom de upp på scenen för att spela till dans till dansarnas förnöjelse och så fortsatte det hela kvällen. – Bara att få komma hit och gå runt till de olika rummen och kunna lyssna på all den härliga musiken och sedan få dansa till den också det känns mycket bra efter allt stillasittande under julhelgen, tyckte Ulla-Britt. Det spelades på många olika instrument både dragspel, durspel, fiol, nyckelharpa, flöjt, blockflöjt, munspel, ståbas och till tonerna från instrumenten fick dansarna chans att dansa både vals, schottis, hambo med mera. Utmed väggarna i Bygdegården stod det välfyllda kaffekorgar. De var till för fikapausen som avbryter spel och dans för en stund under kvällen. Det kan behövas lite energipåfyllning, eftersom dansen brukar pågå till fram på småtimmarna. Senare delen av kvällen tar polskorna över så det är bra med lite kondition. Viktigast är ändå intresset för folkmusik och dans. Det är ju ett arv att föra vidare till kommande generationer.

Elof Johansson

När ja kommer inom körkeporten

Gerda Thim, Nya Åsle

Upptecknad av Nils Stålberg

När jakom - mer i - nom körke - dör - ren in bränn - vin, bränn - vin. Se go - da du,
mår du bra, du, du va full i - går men in - te ja du. Se go - da du, mår du bra, du,
du va full i - går men in - te jag.

Visan är upptecknad av Nils Stålberg och finns med i Stålbergssamlingen (s.181) utgiven av Västergötlands spelmansförbund 1990.

Visan är upptecknad efter Gerda Thim född i Slu-
tarp 1901 med flicknamnet Engdahl och bodde i
Nya Åsle. Hon började spela fiols som femåring.

Hennes storebror spelade fiol och hon hade förr
stränga order att inte röra hans fiol. Men en gång
när brodern var borta kunde hon inte låta bli
utan provade att spela. Så fortsatte hon att spela
i smyg tills brodern upptäckte henne och hjälpte
henne med fiolspelet. Gerda fick husmödrarnas
hederspris vid Mariestadsstämman 1933.

Vi hälsar nya medlemmar välkomna

Namn	Ort
Jonny Andersson	Mölltorp
Elin Davidsson	Alingsås
Malin Fransson	Stenkullen
Erika Lekemo	Borås
Molly Linscott	Skövde

Du är väl medlem?

Det är åter igen dags att tänka på
medlemsavgiften för 2023!

Vill du inte stå kvar som medlem
så skicka ett meddelande till kas-
sören.

I fortsättningen kommer vi att
gallra hårdare bland de som inte
betalar avgiften i tid.

**OBS! Din instrumentförsäk-
ring gäller inte om du inte be-
talt din avgift!**

Kassören

Västgötalåtar 2023

Västergötlands Spelmansförbund bjuder återigen in till fullmatad
höstkurs på Axevalla folkhögskola.

Denna gång har vi nöjet att bjuda in Jenny
Gustafsson som kursledare. Fokus kommer
att ligga på låtutläring och med fördjupning
i både spelstil och historik kring låtarna
allt presenterat med Jennys energi och
noggrannhet.

Mer detaljerad inbjudan kommer att finnas
med i nästa nummer av Västgötaspelmannen
samt på facebook.

Vik redan nu dessa tre helger om du vill vara med: 28-29/10, 25-26/11, 27-28/1 2024.

Kursen genomförs samverkan med ABF Västra Götaland.

Västergötlands Spelmansförbund 75 år!

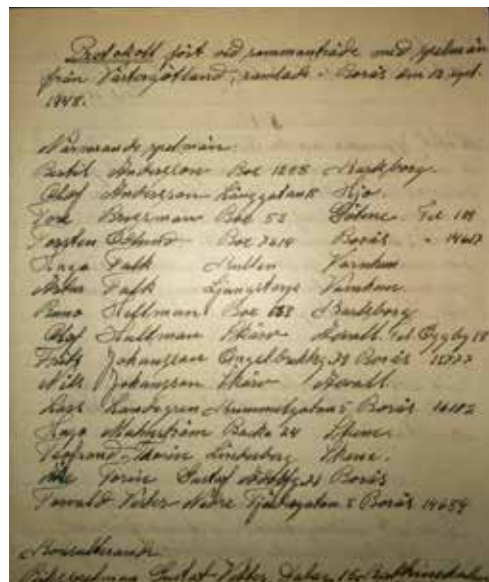
Västergötlands Spelmansförbund bildades 1948 och Västgötaspelmannen kommer under året att återkomma med återblickar ur förbundets historia.

Här nedan är ett utdrag ur protokollet från tillsättande av interimsstyrelsen inför bildandet av förbundet.

Protokoll fört vid sammanträde med spelmän från Västergötland, samlade i Borås den 12 sept. 1948.

Närvarande spelmän:

Bertil Andersson	Box 1288	Karlsborg	
Olof Andersson	Långgatan 18	Hjo	
Tore Brissman	Box 53	Götene	Tel 109
Torsten Edlund	Box 7614	Borås	Tel 14617
Hugo Falk	Kullen	Varnhem	
Artur Falk	Ljungstorp	Varnhem	
Runo Hellman	Box 183	Karlsborg	
Olof Hultman	Skärv	Axvall	Tel Eggby 18
Frits Johansson	Engelbrektskatan 79	Borås	Tel 13777
Nils Johansson	Skärv	Axvall	
Lars Landegren	Kummelgatan 5	Borås	Tel 16102
Hugo Malmström	Backa 24	Skene	
Teofrand Thorin	Lindesberg	Skene	
Åke Torin	Gustaf Adolfsgatan 71	Borås	
Torvald Vester	Nedre Tjädergatan 3	Borås	Tel 14684
Konsulterande:			
Riksspelman Gustaf Valter	Dalagatan 15	Katrineholm	Tel 810

§4

På förslag av hrr. Edlund och Ölander beslöts att tillsätta en interimsstyrelse bestående av tre ledamöter valda var för sig. Denna styrelse skulle få i uppdrag att snarast utarbeta arbetsprogram och förslag till stadgar, varefter nytt möte skulle sammankallas om möjligt i samband med en spelmansträff eller stämma.

§5

Till ledamöter av interimsstyrelsen valdes hrr. Tore Brissman ordf. Olof Hultman sek. Hugo Falk kassör.

§6

Herr Brissman övertog ledningen av förhandlingarna och tackade för visat förtroendet. Herr Edlund lovade distriktsstyrelsen hjälp vid bildandet av förbundet.

Västergötlands Spelmansförbund konstituerades sedan 1949 vid sitt första årsmöte på Axevalla Folkhögskola. Vid detta möte fick förbundet en egen gånglåt av Varnhemsspelmannen Hugo Falk som senare även skänkte en dubliseringsapparat till förbundes så att man kunde duplisera och utge häften och notblad.

Förbundet anslöts till Svenska ungdomsringen för bygdekultur men 1952 byttes detta till medlemskap i Sveriges Spelmäns Riksförbund.

Ordförande genom åren:

1948-56	Tore Brissman, Tibro
1957-65	Arvid Johansson, Tibro
1966-86	Egon Lögdlund, Skövde
1986-87	Lars Buller, Alingsås
1988-2002	Gunnel Johansson Borås/Hjo
2003-2010	Mikael Pettersson, Mölltorp
2011-2012	Rebecka Westin, Kvänum
2013 -	Per Oldberg, Borås

Två samspelade gubbar bli sömniga båda,
när klockan är elva, skall stråkenha ro.
De lägga fiolerna ömt i sin låda:
”Tack, bror, för ikväll, den här stunna va’ go”.

Västgöta spelmannen 30 år!

Västgöta spelmannen - tidning för medlemmar i Västergötland Spelmansförbund och andra folkmusikintresserade - går nu in på sitt trettionde utgivningsår!

Under flera års tid hade styrelsen för Västergötlands Spelmansförbund diskuterat om att ge ut en medlemstidning. Diskussionerna handlade om vilket mål och syfte man hade med en tidning, hur den skulle se ut, vad den skulle innehålla, om kunskaper finns för att ge ut en tidning, om det finns tillgång till datorer och dataprogram, vad kostar det, tillåter vår ekonomi en tidning o.s.v.

År 1993 beslöt styrelsen för Västergötlands Spelmansförbund - med Gunnel Johansson som ordförande - att 1994 fick bli ett provår. Under året skulle redaktionen pröva sig fram vad gäller tidningens innehåll och utseende för att hitta en lämplig form.

Vad skulle då tidningen innehålla?

Referat från stämmor och kurser.

Berättelser kring äldre tiders spelmän.

Folkmusikens utveckling idag.

Framtidsvisioner.

Information om kommande händelser och evenemang.

Insändare.

Nyutkomna böcker/kassetter/CD

”Plus allt det där extra som Du som läsare kan bidra med. Inget bidrag är för litet eller ointressant.”

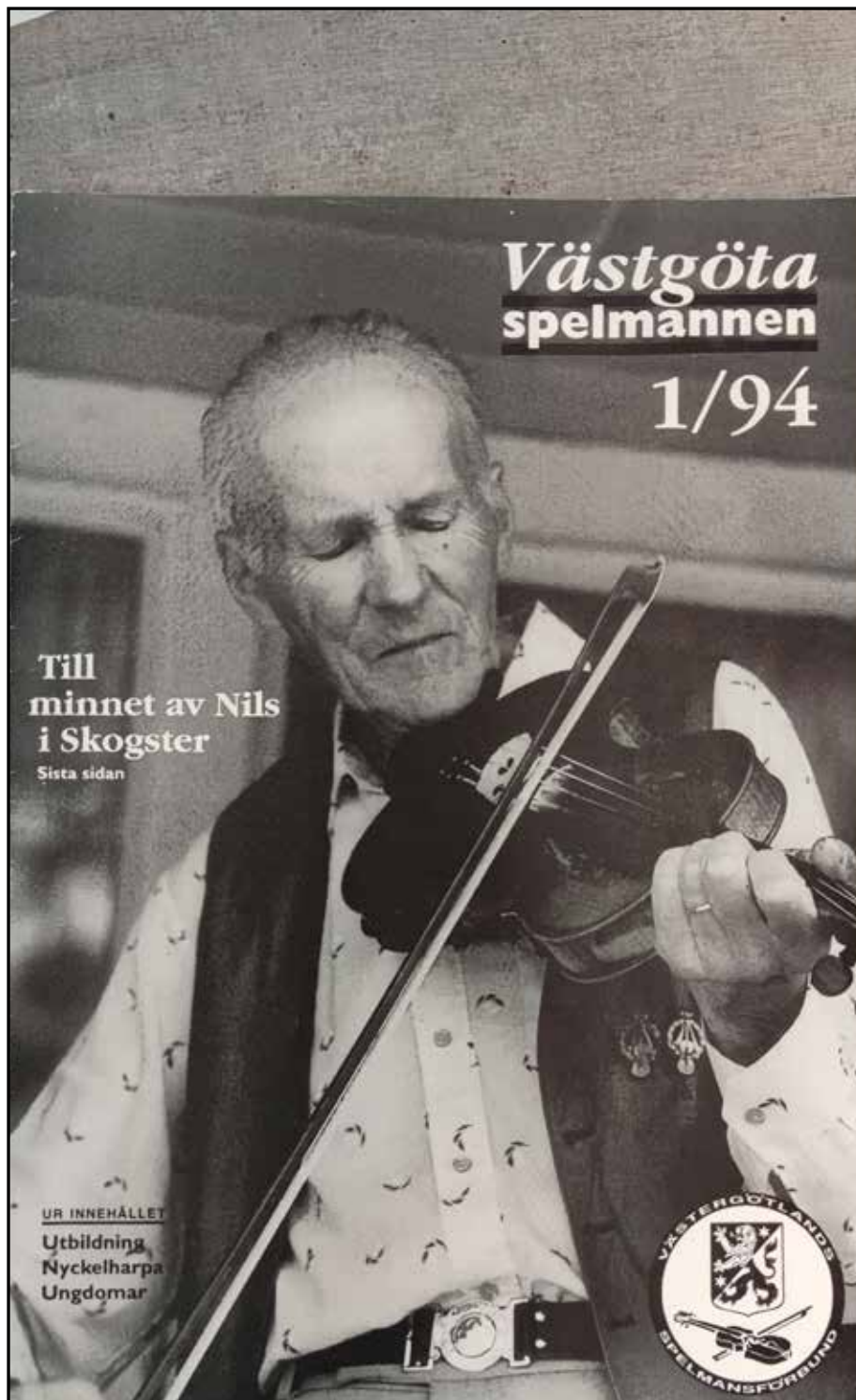
Och på den vägen är det!

Nu 30 år senare kan vi konstatera att tidningen fortfarande lever även om det ibland känns som att vi prövar oss fram i redaktionsarbetet. I stort håller vi oss fortfarande till de intentioner styrelsen hade då för 30 år sedan, fast det känns som det var länge sedan vi referade om att någon gett ut någon kassett!

Ola Wirtberg

Rubriker från den första tidningen:

- En tidning för Västergötlands spelmän
- Några minnen från mina aktiva spelmansår
- Jubileumsfestival, Vänersborg
- Vilka ledare vill vi ha?
- Ungdomssektionen tar sig ton...
- När nyckelharpan kom till Borås spelmanslag
- Västgötalåtar på nyckelharpa
- Låtar på Västgötiska
- Barne-Laske Spelmansgille
- Nils i Skogstorp

Omslaget till första numret av Västgötaspelmannen nr 1 19994 Årgång 1.

Tidigare utgivna nummer av

Västgöta spelmannen

finns att läsa i PDF-format på vår hemsida

www.vsf.nu

**Har du betalt
medlemsavgiften!?**

**Instrumentförsäkringen gäller
bara, om du har betalt
din medlemsavgift!**

Några minnen från mina aktiva spelmansår

När man under ett helt liv varit verksam som spelman och upptecknare har man mycket att delge andra.

Vi bad NILS LÖFGREN, välkänd spelmansprofil att berätta.

Förr i tiden var det vanligt att man som barn fick skriva en önskelista till jul för att framhålla de julklappar man helst önskade sig. År 1918, då jag var sju år, kommer jag ihåg att min önskelista endast upptog en sak, och det var en FIOL.

FÖRSTA FIOLEN

Av min far (Albert Löfgren 1872–1930) fick jag således en halvfiol och eftersom han bl a var soloklarinettist i Göteborgs symfoniorkester ordnade han snart förnämliga lärare för min utbildning.

Vid sidan om konstmusiken fanns alltid intresset för folkmusiken kvar hos Far. Därom vittnar många av hans rap-sodier som bygger på svenska och framförallt västgötska spelmanslåtar.

Redan som liten pojke såg Far till att jag fick spela låtar vid sidan om etyder och andra övningar.

HUGO FALCK

Våren 1937 flyttade jag till Malmö och har bott där sedan dess.

På en semester 1952 i mitt barndomshem i Eggby i Västergötland (vilket då ägdes av min äldsta syster) fick jag en dag besök av spelman Hugo Falck från Varnhem, grannsocken till Eggby.

Hans ärende var att jag borde följa med honom till årets riksspelmansstämma i Karlstad. Jag kände ju ej till något om sådana evenemang och frågade honom vad dessa gick ut på. Han redogjorde då för förutsättningarna och föreslog att jag skulle spela upp för

Zornmärket.

Jag följde alltså med till Karlstad och fick tillfälle att spela upp tre västgötalåtar.

I Zornjuryn satt då Olof Andersson, Valdemar Dahlgren och Ture Gudmundsson, alla legendariska spelmansnamn.

På söndagens utdelning av Zornmärket blev jag mycket överraskad när jag tilldelades silvermärket direkt, vilket tidigare ej hade förekommit.

RIKSSPELMAN

Alltså var jag plötsligt riksspelman och nu hade jag fått blodad tand för folkmusiken och en ny epok inleddes i mitt liv.

Bland de spelmän jag blev bekant med på denna stämma var bl.a. Runo Hellman från Tiveden, en temperamentsfull och trolsk spelmanstyp, vilken så småningom blev min spelpartner vid många stämmor i fortsättning.

ÅRLIGA BESÖK

Jag besökte alltså sedan 1952 alla de årliga riksspelmansstämmorna från Kiruna i norr till Ystad i söder och blev 1954 utsedd till allspelsledare för dessa stämmor.

På senare år har jag trappat ner denna verksamhet och nu är det endast Markaryd jag besöker en gång om året där jag fungerar som konferencier och ledare.

Vid de många stämmor jag från 1952 besökte i Västergötland upptäckte jag snart att spelmännen där ej hade någon gemensam repertoar.

DOKUMENTATION

Enligt vad jag förstår, har det ej funnits någon utgiven samling västgötska folkmusik sedan 1911. Då utgav S Landtmansson en liten samling benämnd *Folkmusik i Västergötland* av viken jag innehar två exemplar.

Påskan 1954 kallade jag ner till Skåne Hugo Falck, Tore Brissman och Runo Hellman och vi drog upp riktlinjerna för vårt blivande västgötahäfte.

Våren 1955 kunde jag således presentera *Bland spelmän i Västergötland*, omfattande 50 låtar från landskapet arrangerade för två eller tre fioler.

Fortfarande komponeras låtar i gammal stil av en del spelmän och förutom Hugo Falck (numera bortgången) finns i Skåne den något melankoliske spelmanen Åke Axelson, nu 61 år gammal, som komponerat dylika låtar.

LÅTSAMLINGAR

1970 utgav jag en liten samling om 16 låtar benämnd *Gamla & nya Västgötalåtar* varav tre efter Falck, tre efter Axelson, en efter mig och resterande nio efter min Fars uppteckningar.

Bland övriga utgåvor jag ederat kan nämnas *Skånsk Folkton, 75 skånelåtar år 1964*, *Svensk Folkdansmusik, 95 låtar år 1972*, *Till våra spelmanslärlingar, 32 Skånelåtar år 1975* och *80 skånska spelmanslåtar, år 1978* (de senare utvalda och arrangerade av Enar Lönn).

För Jan Rydbäck i Fristad utvalde och arrangerade jag 18 låtar från Sjuhäradsbygden, vilka han utgett på eget förlag. En hel del mindre alster har även lämnat mitt ritbord.

GULDMÄRKE

Vid riksspelmansstämman 1964 på Frostavallen i Skåne tilldelades jag Zornmärket i guld med motiveringen *För skickligt spel och framgångsrikt främjande av spelmansrörelsen i Skåne*.

Numera ägnar jag min musikaliska verksamhet åt *Pensionärernas Underhållningsorkester i Malmö*, en Wienerbetonad orkester om 25 man, där jag fungerar som dirigent.

NILS LÖFGREN

Folkfest Ulricehamn 3 mars 2023

ÄNTLIGEN! Folkfest Ulricehamn är tillbaka! Fredag 3 mars 2023 kl.17.00 går startskottet på Ulricehamns Stadsbibliotek. Duon Oskar Reuter och Jonathan Larsson ger oss "Panna mot panna", och sedan är vi igång. Följ evenemanget på Facebook, där kommer info, spelplatser och tider att läggas ut och uppdateras. Om du saknar Facebook så be någon förse dig med info därifrån, för det här vill du inte missa!

Så VÄLKOMMEN till Folkfest Ulricehamn 2023, med eller utan instrument! Det blir en interaktiv folkmusikalisk helkväll för alla åldrar med åhörare och spelmän i en härlig röra i konserter, allspel, allsång och jam!

Anna Mogren
spelande arrangör
Anna.mogren@ulricehamn.s

Folkfest
ULRICEHAMN

3
mars
2023

 Program och info
[folkfestulricehamn2023](https://www.facebook.com/folkfestulricehamn2023)

Sjövikskursen

Låtar på västgötska

Är du nyfiken på en sommarvecka fylld av lägerliv, nya spelkompisar och musikaliska upplevelser?

Sjövikskursen är en folkmusikkurs för ungdomar från tolv år och uppåt. All musik lärs ut på gehör, i huvudsak från fiol men alla instrument är välkomna. Kursen vänder sig både till nybörjare och till dig som spelat länge.

När: 24-30 juli 2023

Var: Sjöviksgården utanför Alingsås

Lärare: Billy Lätt (fiol), Hans Kennemark (fiol), Jenny Gustafsson (fiol), Albin Myrin (klarinet) & Anna Lindblad (fiol).

Kursinnehåll: Låutlärning av västgötsk folkmusik, harmonilära, stämspel, dans

Pris: 3200 kr, syskon nr. två betalar 2200 kr

Anmälan: <https://dinkurs.se/sjovik2023>

Sjövikskursen startade 1986 och arrangeras av Västergötlands spelmansförbund i samarbete med ABF och med stöd från Västra Götalandsregionen, Sveriges spelmäns riksförbund samt ungdomsorganisationen Folkyou.

Frågor: Kursledare Jenny Gustafsson tel. 073 377 03 68, jennyelis@hotmail.com

Varmt välkommen till Sjövikskursen!

www.vsf.nu/sjovikskursen

Västgöta spelmannen stämmer av med...

Namn: Nils Stålberg

Hemvist: Född i Jönköping men har sedan då jag arbetade som lärare varit bosatt på många olika orter i Sverige, bla Lund, Umeå, Uppsala, Vindeln och Axvall

Vad fick dig att engagera dig i folkmusiken: Jag var uppvuxen i en borgerlig miljö där vi skolades in i den sk. seriösa borgerliga musiken. Jag fick lära mig att spela violin och det sägs om mig att jag är en god sådan. Jag har suttit med i orkesterföreningen i Skara samt i Umeå och spelar även gärna piano.

Jag började samla in Västgötskfolk-musik 1931 då jag arbetade som lärare på Axevalla folkhögskola. Då var jag med och startade Västergötlands Spelmansförbund och vi arrangerade även en spelmansstämman den sommaren i Axvall. Jag tycker det är viktigt att göra insamlingen så bred som möjligt i olika delar av folkmusiken, polsketrallar, visor, fiolpolskor mm. Och det är av yttersta vikt att upptecknaren är trogen mot det han hör, allmogens musik måste tecknas ner precis som den låter, med tonala avvikelser från dur moll och kyrkoton – även om det låter illa och med rytmer, som ej till strypning snärjts i taktstreck.

Intervjun är genomförd via förord av Sven-Bertil Jansson i "Stålbergssamlingen"

10 februari

Folkmusikkaféet Allégården
Sångsystrar

11-12 februari

Varakursen.

17 februari

Folkmusikkaféet Allégården
Heldanskväll

24 februari

Folkmusikkaféet Allégården
Karlsson & Rubinsztejn

3 mars

Folkfest i Ulricehamn
Se sid 4.

3 mars

Folkmusikkaféet Allégården
Trio Törn

5 mars

Musiken där jag bor
Mårdaklevs Bygdegård,
Valltuna

9 mars

Musiken där jag bor
Närunga Församlingshem

10 mars

Folkmusikkaféet Allégården
Hilleviensamblen

11 mars

VSF Årsmöte i Mariestad
Se sid 3.

Västgöta spelmannen söker information

Vill vill ha in information om kommande spelträffar, kurser och stämmor.

Sprid kännedom om era arrangemang via

Västgöta spelmannen och nå alla medlemmar i Västergötlands Spelmansförbund.

Mejla gärna in text och bild till redaktion@vsf.nu

Kalendarium

16 mars

Musiken där jag bor
Fredsborg

17 mars

Folkmusikkaféet Allégården
Stordanskväll
Jonas Åkerlund & William
Olsson + Tapp Ida & Tapp
Jenny

24 mars

Folkmusikkaféet Allégården
Bäckafall

31 mars

Folkmusikkaféet Allégården
Folk Youth Minifestival
Wood/Mänd/Moberg + The
Hobs

14 april

Folkmusikkaféet Allégården
Duo Caves/Paulson

21 april

Folkmusikkaféet Allégården
Bazooka Sub Trio

22 april

Dans-och spelkväll
Töllsjö IOGT-lokal
Start kl. 19.00 medtag egen
fikakorg
Under kvällen finns möjlighet
att prova på några lokala
dansvarianter.
Info: Inger och Pelle
0725-440540
Pers Nils 0703-655181

23 april

Presstopp för
Västgöta spelmannen
nr 1-2023

28 april

Folkmusikkaféet Allégården
Spelmansstämman

Vecka 22

Västgöta spelmannen
ligger i din brevlåda

25 maj

Musiken där jag bor
Öxabäcks Församlingshem

8-11 juni

Ransäterstämman

5 augusti

Odensåkerstämman

11-13 augusti

Ornungastämman

19 augusti

Boråsstämman

25-26 augusti

Svalsjöfolk, www.helldorff.se/svalsj-folk

Dags att betala medlemsavgiften.

Vi skickar inte ut inbetalningskort i första hand

utan litar på att du sköter den saken själv.

En del av er har redan betalt avgiften tack vare att Anders Utter, vår försäkringsansvarige påpekade att det är ett krav för att teckna en försäkring.

Bankgiro och avgiftens storlek finns att läsa i tidningen på sidan två.

I fortsättningen kommer vi att gallra hårdare bland de som inte betalar avgiften i tid. I våra stadgar står det att medlemsavgiften för innevarande år skall vara betalt senast 30 juni.

OBS Din försäkring kommer inte att gälla om du inte betalt din avgift!!

Kolla på hemsidor Fb-sidor eller med arrangören vad som gäller innan du ger dig iväg på spelträffar, stämmor och andra evenemang.